

دانشگاه پردیس بنت الهدی صدر سنندج

گزارش کارورزی ۱ (مشاهده تاملی)

استاد راهنما: دکتر نافع باباصفوری

معلم راهنما: خانم لیدا نجفی

دانشجو: سمانه صدری

مدرسه: عصمت کمالیه ۱

پاییز ۱۴۰۴

چکیده

گزارش زیر ، گزارش کارورزی 1 اینجانب سمانه صدری دانشجوی ترم 5 رشته آموزش ابتدایی پردیس بنت الهدی صدر سنندج است، که با هدف مشاهده تاملی و شناسایی مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس و مدرسه صورت گرفته است. در این گزارش که با گزارش روز اول کارورزی شروع می شود، سعی کرده ام ضمن مطرح کردن شرایط و فضای آموزشی ، مطالبی در خصوص موقعیت فیزیکی و مکانی مدرسه، کادر اجرایی مدرسه، روش ها و اصول تدریس و ابزارهای کمک آموزشی به کار گرفته شده در فرایند یاددهی-یادگیری و همچنین گزارشی از روابط بین کارکنان، معلمان و دانش آموزان این مدرسه که از طریق مشاهده و پرسش از آنها به دست آورده ام ، خدمتتان ارائه دهم.

فهرست

- مقدمه 5
- فصل اول (گزارش روز اول کارورزی) 6
- فصل دوم (گزارش فیزیکی) ۹
- فصل سوم (گزارش عاطفی) ۱۷
- فصل چهارم (گزارش آموزشی) ۲۴
- فصل پنجم (گزارش اداری) ۳۲
- مساله های شناسایی شده ۳۸
- نتیجه گیری ۳۹

مقدمه

دوره کارورزی یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تربیت حرفه‌ای معلمان است که به‌منظور پیوند دادن دانش نظری و مهارت‌های عملی در محیط واقعی مدرسه طراحی شده است. این دوره فرصت می‌دهد تا دانشجو معلمان ضمن مشاهده، مشارکت و تحلیل موقعیت‌های آموزشی و تربیتی واقعی، مهارت‌های تدریس، تعامل با دانش‌آموزان و مدیریت کلاس را در موقعیت عملی تجربه کنند.

پژوهش‌های علمی نشان می‌دهند که کارورزی نه تنها فرصت ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان را فراهم می‌کند، بلکه به توسعه خودکارآمدی، هویت حرفه‌ای و توانایی مواجهه با چالش‌های آموزش در محیط مدرسه نیز کمک می‌کند. در این راستا، دوره کارورزی به‌عنوان یکی از پایه‌های اساسی برنامه تربیت معلم شناخته می‌شود که تجربه آموخته‌های نظری در بستر عمل را ممکن می‌سازد و زمینه آمادگی بهتر برای ورود به حرفه معلمی را فراهم می‌کند. مطالعه‌ای در این زمینه نشان می‌دهد که دوره کارورزی از اصول یادگیری تجربی، مشاهده نظام‌مند و مشارکت فعال در فرآیندهای آموزشی و تربیتی برخوردار است که می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان ایفا کند.

فصل اول

گزارش روز اول کارورزی:

با گذشت دو سال از تحصیل در دانشگاه فرهنگیان، ترم پنجم فرصتی را فراهم کرد تا تجربه عملی حضور در مدرسه را از طریق واحد کارورزی آغاز کنم. از آنجا که این واحد یکی از مهم ترین مراحل آموزش معلمی است، سعی کردم با دقت استاد این درس را انتخاب کنم. بعد از کلی تحقیق، تصمیم گرفتم واحد کارورزی را با استاد باباصفیری بردارم.

قبل از شروع کارورزی، استاد راهنما برایمان یک جلسه معارفه گذاشت. در این جلسه گروه بندی شدیم و استاد توضیحات لازم را ارائه داد. قرار شد از هفته بعد هر گروه به مدرسه مشخص شده مراجعه کند. برای گروه ما، مدرسه «عصمت کمالیه ۱» در نظر گرفته شده بود؛ مدرسه ای سه پایه و دوشیفته که یک هفته صبح و یک هفته بعدازظهر فعالیت می کرد.

روز ۲۰ مهر ۱۴۰۴ باید ساعت ۱ ظهر به مدرسه می رفتم. آن روز از ذوق زیاد صبح زود بیدار شدم و تا ظهر مشغول آماده شدن بودم. بعد از ناهار، ساعت ۱۲ از خوابگاه راه افتادم؛ چون مدرسه در ویلاشهر و تقریباً آن طرف شهر بود و من هم برای اولین بار به آنجا می رفتم. وقتی رسیدم، ساعت هنوز ۱۲ و نیم بود و هیچ کدام از همگروهی هایم نیامده بودند. مدتی جلوی در پشتی مدرسه که روی تابلوی بزرگی نام «مدرسه عصمت کمالیه ۱ و ۲» نوشته شده بود ایستادم تا بقیه هم برسند. وقتی جمع شدیم، با هم وارد حیاط مدرسه شدیم.

حیاط مدرسه دو بخش داشت: بخشی هم سطح در ورودی و بخش دوم که با چند پله بالاتر و هم سطح ساختمان یک طبقه مدرسه بود. با همگروهی هایم در گوشه ای از حیاط منتظر استاد راهنما بودیم. معاون مدرسه، خانمی خوش برخورد و موجه، به سمت ما آمد و پیشنهاد کرد تا رسیدن استاد در دفتر بنشینیم. ما هم قبول کردیم و وارد ساختمان شدیم. مدرسه ظاهری قدیمی داشت با در و پنجره های آهنی و نوشته هایی مانند «خوش آمدید» روی در ورودی. دفتر مدیر سمت راست راهرو بود. وقتی وارد شدیم، مدیر و معاونان

به نشانه احترام از جایشان بلند شدند. هنوز سلام و احوالپرسی تمام نشده بود که استاد راهنما هم رسید. ایشان ما را به مدیر و معاونان معرفی کرد و توضیح داد در طول این مدت چه فعالیت‌هایی باید انجام دهیم.

مدرسه سه پایه داشت: دو کلاس پایه اول، سه کلاس پایه دوم و سه کلاس پایه سوم. مدیر گفت هر پایه‌ای را که بخواهیم می‌توانیم انتخاب کنیم. من و یکی از همگروهی‌هایم پایه سوم را انتخاب کردیم؛ نفر دیگر پایه اول و نفر آخر پایه دوم. قرار شد از زنگ بعد هر کدام وارد کلاس موردنظر خود شویم.

زنگ تفریح شد. دانش‌آموزان قد و نیم‌قد و بامزه با خوراکی‌هایی در دست از کلاس‌ها بیرون می‌دویدند. ما هم برای آشنایی با بچه‌ها به حیاط رفتیم. بچه‌ها پر جنب و جوش و پر انرژی بودند؛ بعضی بازی می‌کردند، بعضی خوراکی می‌خوردند. از کنارشان که رد می‌شدم، می‌گفتند: «خاله! میای کلاس ما؟ تا زنگ آخر هستی؟ هر روز میای مدرسه؟» و سؤال‌هایی از این قبیل. من هم با خوشرویی جوابشان را می‌دادم. معاون‌های مدرسه نیز در حیاط مراقب بچه‌ها بودند.

زنگ تفریح خیلی کوتاه بود (۵ دقیقه) و بعد از آن زنگ کلاس به صدا درآمد. وقتی دانش‌آموزان و معلمان سر کلاس رفتند، خانم معاون مرا به کلاسی که انتخاب کرده بودم برد و به معلم کلاس، خانم نجفی—معلمی باتجربه—معرفی کرد. ایشان به گرمی از من استقبال کردند.

وقتی وارد کلاس شدم، دانش‌آموزان با خوشحالی از جا برخاستند و شعر «برپا» را خواندند. آن زنگ، زنگ ریاضی بود و بچه‌ها مشغول درست کردن ساعت با کاغذ رنگی بودند. معلم گفت هر جا راحت هستم بنشینم. من هم در انتهای کلاس نشستم و کار بچه‌ها را تماشا کردم. آن‌ها با حوصله و مرتب کارشان را انجام می‌دادند. خانم نجفی از دانش‌آموزانی که کارشان را زودتر تمام کرده بودند خواست به بقیه کمک کنند. این کار، ایده‌ای عالی برای تقویت کار گروهی و مهارت‌های اجتماعی بود.

یکی از نکات جالب این زنگ این بود که بچه‌ها پس از اتمام فعالیت، کاغذهای اضافی را جمع کردند و در سطل آشغال ریختند؛ کاری که نشان‌دهنده تمرین مسئولیت‌پذیری در آن‌ها بود.

زنگ تفریح دوم را با همگروهی‌هایم در اتاقی که مدیر در نظر گرفته بود گذرانیدیم. زنگ بعدی، زنگ ورزش بود. وقتی وارد کلاس شدم، معلم ورزش حضور داشت. پس از سلام، از ایشان اجازه گرفتم که در کلاس بمانم. بعد از حضور و غیاب، معلم یک بازی جدید به نام «میوه میوه» معرفی کرد و قوانین آن را توضیح داد. سپس از دانش‌آموزان خواست گروه‌گروه و منظم از کلاس خارج شوند. من هم به حیاط رفتم و

بازی کودکان را نگاه کردم. چون آن روز زنگ ورزش داشتند، بچه‌ها فرم مدرسه پوشیده بودند و اکثرشان لباس ورزشی بر تن داشتند و کارت‌هایی با اسم و شماره گروه همراهشان بود.

زنگ بعدی، زنگ مطالعات بود. معلم چند سؤال از درس قبل پرسید و مشخص بود دانش‌آموزان درس را خوب یاد گرفته‌اند؛ چون با خیال راحت و با زبان خودشان پاسخ می‌دادند. زنگ آخر نیز قرآن بود و معلم با بچه‌ها روی روخوانی چند آیه کار کرد. وقتی زنگ خانه به صدا درآمد، دانش‌آموزان وسایلشان را جمع کردند و با پدر و مادر یا سرویس مدرسه به خانه رفتند. من هم بعد از تشکر از معلم، مدیر و معاونان، با کلی تجربه شیرین و اتفاقات به‌یادماندنی مدرسه را ترک کردم و به خوابگاه بازگشتم.

فصل دوم

گزارش فیزیکی:

فضای فیزیکی مدرسه یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در فرآیند یادگیری و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان به‌شمار می‌آید. ویژگی‌هایی مانند نور، تهویه، نظافت، رنگ‌آمیزی کلاس‌ها، چیدمان فضاها، ایمنی محیط و امکانات آموزشی، نقش قابل توجهی در میزان تمرکز، انگیزه، آرامش روانی و سلامت جسمی دانش‌آموزان دارند. محیطی که از نظر فیزیکی مناسب و استاندارد باشد، زمینه‌ساز یادگیری مؤثرتر و مشارکت فعال‌تر دانش‌آموزان در فعالیت‌های آموزشی می‌شود.

از سوی دیگر، فضای فیزیکی مطلوب می‌تواند احساس امنیت، تعلق و رضایت را در دانش‌آموزان تقویت کرده و از بروز خستگی، بی‌حوصلگی و رفتارهای نامطلوب جلوگیری کند. بنابراین، توجه به ویژگی‌های فیزیکی مدرسه نه تنها در ارتقای کیفیت آموزش مؤثر است، بلکه نقش مهمی در سلامت جسمی و روانی و رشد اجتماعی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. این گزارش با بررسی شرایط فیزیکی مدرسه، تلاش دارد تأثیر این عوامل را بر تجربه آموزشی دانش‌آموزان مورد تحلیل قرار دهد.

مدرسه عصمت کمالیه ۱ و ۲ در حقیقت یک مجموعه آموزشی واحد است که به‌صورت شیفیتی در یک ساختمان مشترک فعالیت می‌کند. دبستان عصمت کمالیه ۱ ویژه پایه‌های اول تا سوم است که نام آن به‌تازگی به «دبستان ژاله کاکه‌خانی» تغییر یافته و دبستان عصمت کمالیه ۲ مختص پایه‌های چهارم تا ششم می‌باشد.

مدرسه عصمت کمالیه ۱ در محله ویلاشهر، خیابان استاد حواری‌نسب، کوچه سوسن ۶ (قبل از کوچه سوسن ۱) واقع شده است. این مدرسه در سال ۱۳۷۹ تأسیس شده و مساحتی حدود ۲۰۰۰ متر مربع دارد. در حال حاضر، تعداد ۲۳۰ دانش‌آموز در این مدرسه مشغول به تحصیل هستند.

ساختمان مدرسه در جهت جغرافیایی شمالی-جنوبی بنا شده و در همه ساعات روز نور خوبی دریافت می‌کند.

این مدرسه دارای ۵ کلاس آموزشی است که شامل کلاس‌های شقایق ۱ و ۲ (پایه اول با ۶۲ دانش‌آموز، (لاله ۱ و ۲) پایه دوم با ۶۹ دانش‌آموز (و ارغوان ۱، ۲ و ۳) پایه سوم با ۹۹ دانش‌آموز (می‌باشد. تراکم دانش‌آموزان مدرسه عمدتاً از محله‌های ویلاشهر، زاگرس و مجتمع‌های مسکونی آگاهی و فراز است. این محدودیت منطقه‌ای به‌منظور کاهش تفاوت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی میان دانش‌آموزان در نظر گرفته شده است.

محیط بیرونی و امکانات مدرسه

دور تا دور مدرسه را ساختمان‌های مسکونی احاطه کرده‌اند و در اطراف آن امکاناتی نظیر نانوايي، سوپرمارکت، آرایشگاه و کلاس زبان وجود دارد. مسجد جامع قبا که در نزدیکی مدرسه قرار دارد، نقش مهمی در تربیت دینی دانش‌آموزان ایفا می‌کند؛ به‌طوری که صدای اذان از این مسجد شنیده می‌شود و گاهی دانش‌آموزان برای شرکت در مراسم مذهبی به این مسجد هدایت می‌شوند.

مدرسه دارای دو درب ورودی است:

درب اصلی: این درب بزرگ‌تر بوده و به خیابان نوروز باز می‌شود. روی آن دو تابلو با زمینه آبی و نوشته سفید نصب شده است که یکی با عنوان «دبستان عصمت کمالیه» (دوره دوم «و دیگری «دبستان ژاله کاکه‌خانی» (دوره اول عصمت کمالیه ۱» (مشخص شده است. امکان ورود خودرو از این درب وجود دارد، اما به دلیل قرار گرفتن در خیابان اصلی، تردد دانش‌آموزان از این مسیر ایمن نیست.

درب فرعی: این درب کوچک‌تر بوده و به کوچه سوسن ۶ باز می‌شود و تابلوی «مدرسه عصمت کمالیه ۱ و ۲» بر روی آن نصب شده است. این ورودی برای عبور و مرور دانش‌آموزان ایمن‌تر است، هرچند سه پله بالاتر از سطح کوچه قرار دارد.

دیوار خارجی مدرسه در هر دو سمت با پس‌زمینه مشکی و سنگ‌های رنگی نقاشی شده و جلوه‌ای زیبا به فضای مدرسه بخشیده است.

حیات و فضاهای ورزشی

حیات مدرسه کاملاً آسفالت شده است، اما در برخی نقاط آن شکستگی‌هایی دیده می‌شود که نیاز به تعمیر دارد؛ زیرا این وضعیت برای دانش‌آموزان ناایمن بوده و احتمال زمین خوردن آن‌ها را افزایش می‌دهد. فضای سبز مشخصی در حیات وجود ندارد و تنها چند درخت در محوطه حیات و حیات مستخدم دیده می‌شود. ایجاد فضای سبز، حتی در حد چند بوته گل، می‌تواند تأثیر مثبتی بر روحیه دانش‌آموزان و علاقه آن‌ها به حضور در مدرسه داشته باشد.

حیات مدرسه به دلیل اختلاف سطح، به سه بخش تقسیم شده و با نرده‌های ایمنی از یکدیگر جدا شده است. هنگام ورود از درب فرعی، ابتدا زمین بسکتبال با دو تور استاندارد دیده می‌شود که میله‌های آن برای جلوگیری از آسیب با فوم پوشانده شده‌اند. این زمین کمی بالاتر از سطح حیات قرار دارد و جدول‌کشی اطراف آن می‌تواند برای دانش‌آموزان خطرآفرین باشد. در ادامه، زمین والیبال قرار دارد که تنها میله‌های آن نصب شده و فاقد تور است.

پس از آن، ساختمان نما آجری بزرگی به عنوان نمازخانه دیده می‌شود. در قسمت ورودی نمازخانه وضوخانه‌ای با تعداد شیر کافی قرار دارد. در این قسمت همچنین میز تنیسی دیده می‌شود که به نظر می‌رسد برای دانش‌آموزان دوره دوم در نظر گرفته شده و در پشت آن فضایی با چند درخت، از جمله درخت کاج، و یک درب مسدود شده که به خیابان نوروز باز می‌شود، قرار دارد. در سمت چپ حیات، خانه و حیات مستخدم که حدود پنج پله پایین‌تر است و در سمت راست، سرویس‌های بهداشتی و ساختمان مدرسه واقع شده‌اند. دیوار سرویس‌های بهداشتی با طرح‌های دریایی به رنگ آبی و تصاویری از ماهی‌ها و نهنگ‌ها تزئین شده است.

سرویس‌های بهداشتی شامل چهار چشمه دستشویی، چهار شیر روشویی و چهار جامایع هستند و دستورالعمل شست‌وشوی صحیح دست‌ها نیز بر روی دیوار نصب شده است تا دانش‌آموزان به رعایت بهداشت تشویق شوند. در پشت سرویس‌ها نیز آبخوری چهارشیری به همراه جامایع تعبیه شده است. با توجه به تعداد دانش‌آموزان، وضعیت سرویس‌های بهداشتی و آبخوری مناسب بوده و معمولاً ازدحامی در این فضاها مشاهده نمی‌شود.

در مجموع، چهار سطل زباله در حیات مدرسه وجود دارد که با توجه به وسعت محیط کافی به نظر نمی‌رسد و در برخی نقاط، زباله‌هایی بر روی زمین دیده می‌شود.

پله‌های منتهی به بخش دوم حیات دارای نرده‌های ایمن با رنگ‌های سبز، سفید و قرمز

هستند و قسمت‌های تیز آن‌ها عایق‌کاری شده است تا از آسیب‌های احتمالی جلوگیری شود. در کنار پله‌ها، پرچم جمهوری اسلامی ایران با ارتفاع تقریبی ۳ تا ۴ متر نصب شده است. بر روی سطح آسفالت حیاط، خط‌کشی‌هایی برای بازی لیلی، بازی‌های خطی و محل صف صبحگاهی انجام شده که به نظم صف‌ها کمک می‌کند. در حیاط تنها یک نیمکت حدوداً سه‌متری برای نشستن دانش‌آموزان وجود دارد که با توجه به تعداد دانش‌آموزان، کافی به نظر نمی‌رسد.

ساختمان آموزشی

ساختمان اصلی مدرسه با رنگ‌های یاسی و زرد رنگ‌آمیزی شده و دارای درها و پنجره‌های فلزی است. برخی از پنجره‌های کلاس‌ها به پنجره‌های دوجداره تبدیل شده‌اند، اما تعدادی هنوز آهنی هستند که برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی و جلوگیری از خروج هوای گرم در فصول سرد، نیاز به تعویض دارند. تابلوی ورودی ساختمان با پس‌زمینه قهوه‌ای نصب شده و عنوان «دبستان ۵ کلاسه خانم عصمت کمالیه ۱ و ۲» بر روی آن درج شده است. در بخش پشتی حیاط نیز یک کانکس بلااستفاده وجود دارد که در گذشته به عنوان بوفه مورد استفاده قرار می‌گرفته است.

فضای داخلی مدرسه

در ورودی سالن اصلی، یک کپسول آتش‌نشانی به همراه دستورالعمل استفاده از آن نصب شده است. دو برد پرورشی مربوط به عصمت کمالیه ۱ و ۲ نیز در این قسمت قرار دارند. همچنین یک سطل بازیافت کاغذ که نقش مهمی در آموزش فرهنگ بازیافت به دانش‌آموزان دارد و یک گلدان طبیعی برای زیباسازی محیط دیده می‌شود.

در سمت راست سالن، دفتر مدیر قرار دارد که فضایی حدود ۳۰ متر مربع دارد و مدیر، معاونان و معلمان در زمان زنگ تفریح در آن حضور پیدا می‌کنند. این دفتر دارای چند میز کار مجهز به سیستم مخصوص مدیر و معاونان و صندلی‌هایی به تعداد معلمان و معاونان است. بهتر بود اتاق معلمان به صورت مجزا از دفتر مدیر در نظر گرفته می‌شد تا هم معلمان در زنگ‌های تفریح فرصت استراحت بهتری داشته باشند و هم مدیر بتواند به امور اجرایی رسیدگی کند؛ ضمن اینکه هنگام مراجعه اولیای دانش‌آموزان، دفتر دچار ازدحام می‌شود.

در این دفتر، مانیتوری برای نمایش تصاویر دوربین‌های مدار بسته نصب شده که نقش مؤثری در افزایش امنیت مدرسه و حفاظت از دانش‌آموزان دارد. در سمت راست دفتر، سرویس بهداشتی ویژه معلمان، مدیر و معاونان و همچنین آبدارخانه قرار گرفته است که مستخدم در آن برای کارکنان جای و پذیرایی آماده می‌کند.

در ادامه سالن، بردهای بهداشت، تربیت بدنی و مشاوره با پس‌زمینه صورتی نصب شده‌اند که مطالب آموزشی مختلفی بر روی آن‌ها قرار دارد. در انتهای سالن نیز یک درب خروج و در کنار آن دومین کپسول آتش‌نشانی تعبیه شده است. دو کمد کوچک در کنار دفتر مدیر قرار دارند که به‌عنوان کتابخانه استفاده می‌شوند، اما با توجه به فضای محدود آن‌ها، نیاز به یک کتابخانه مناسب احساس می‌شود؛ چرا که کتابخانه نقش مهمی در تقویت عادت مطالعه در دانش‌آموزان دارد.

مدرسه فاقد آزمایشگاه و سالن ورزشی است. وجود آزمایشگاه، به‌ویژه در درس علوم تجربی، اهمیت زیادی دارد؛ زیرا یادگیری عملی باعث ماندگاری بیشتر مطالب در ذهن دانش‌آموزان شده و آن‌ها می‌توانند آموخته‌های خود را در زندگی روزمره به کار ببرند. در کلاس یک جارو و کفگیر نیز قرار دارد که گاهی دانش‌آموزان برای جمع‌آوری زباله‌های خود از آن استفاده می‌کنند.

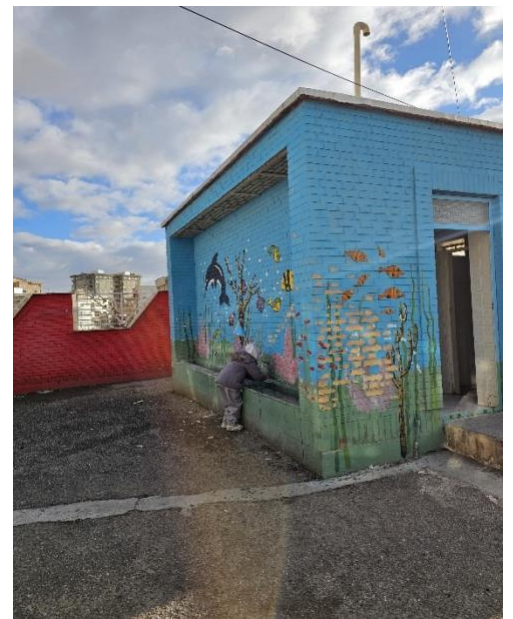
مشخصات کلاس درس مورد مشاهده به این صورت است که این کلاس حدود ۳۰ متر مربع مساحت دارد و ۳۳ دانش‌آموز در آن مشغول به تحصیل هستند. فضای کلاس با توجه به تعداد دانش‌آموزان محدود بوده و این موضوع باعث می‌شود هم دانش‌آموزان و هم معلم در هنگام تدریس و رفت‌وآمد، احساس راحتی کافی نداشته باشند.

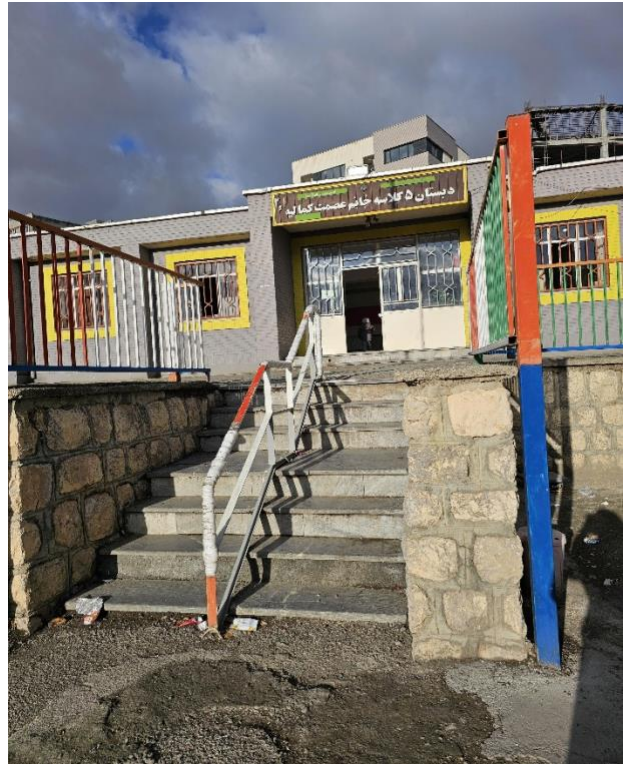
نیمکت‌های کلاس به‌صورت تکی و کوچک هستند و به دلیل سطح کم میزها، برای دانش‌آموزان پایه‌های پایین چندان مناسب به نظر نمی‌رسند. چیدمان کلاس به دو ردیف چپ و راست تقسیم شده و تنها یک مسیر باریک برای رفت‌وآمد در میان نیمکت‌ها باقی مانده است.

دیوارهای کلاس سفیدرنگ بوده و تا یک‌سوم ارتفاع، کاشی‌کاری شده‌اند. همچنین دور تا دور کلاس، تابلو اعلانات مکت‌دار نصب شده است. کلاس دارای دو پنجره آهنی با پرده‌های صورتی است که نور طبیعی مناسبی را وارد فضا می‌کند. شفاژها در زیر پنجره‌ها نصب شده‌اند تا در فصل سرما از سرد شدن دانش‌آموزان جلوگیری شود. تخته وایت‌برد بر روی تخته‌سیاه قدیمی نصب شده و دیوار اطراف آن به دلیل استفاده مداوم، تیره و کثیف شده و نیاز به رنگ‌آمیزی دارد؛ زیرا وضعیت ظاهری کلاس تأثیر

مستقیمی بر روحیه دانش‌آموزان دارد. کلاس مجهز به ویدئوپروژکتور و پرده نمایش است که در تدریس بسیاری از دروس مورد استفاده قرار می‌گیرد. میز معلم روی یک سکو قرار دارد و در کنار آن کمدی مخصوص نگهداری وسایل آموزشی تعبیه شده است. کلاس دارای سه چوب‌لباسی است که در فصل زمستان ممکن است برای همه دانش‌آموزان کافی نباشد. همچنین وجود هشت لامپ، روشنایی مناسبی را در کلاس فراهم کرده است. ساعت کلاس بر روی دیوار پشتی نصب شده و برای مشاهده آن، دانش‌آموزان باید به عقب برگردند. در کلاس یک جارو و کفگیر نیز قرار دارد که گاهی دانش‌آموزان برای جمع‌آوری زباله‌های خود از آن استفاده می‌کنند.

فصل سوم:

گزارش عاطفی:

فضای عاطفی مدرسه نقش بسیار مهمی در یادگیری و رشد شخصیتی دانش‌آموزان دارد. محیطی امن، حمایت‌کننده و مثبت، باعث افزایش اعتماد به نفس، انگیزه یادگیری و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان می‌شود و استرس و رفتارهای منفی را کاهش می‌دهد. برای معلمان و کارکنان مدرسه نیز، حضور در چنین محیطی موجب افزایش رضایت شغلی، انگیزه و تمرکز در تدریس و مدیریت فعالیت‌های مدرسه می‌شود. معاونین و سایر عوامل اجرایی نیز در فضای عاطفی سالم، می‌توانند هماهنگی و اجرای برنامه‌ها را بهتر انجام دهند و در حل مشکلات مشارکت فعال داشته باشند. بنابراین، فضای عاطفی مدرسه نه تنها رشد تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان را تقویت می‌کند، بلکه به بهبود عملکرد حرفه‌ای معلمان و کیفیت مدیریت مدرسه نیز کمک می‌کند و بخش مهمی از موفقیت مدرسه را شکل می‌دهد.

در این بخش :

- روابط کادر دفتر و معلمان
- روابط معلمان با یکدیگر
- روابط مدرسه و والدین
- روابط معلم و دانش‌آموزان
- روابط دانش‌آموزان با یکدیگر

○ روابط مدرسه و دانش آموزان

بررسی میشود.

روابط کادر دفتر و معلمان:

در طول دوره‌ی کارورزی ۱ که به مدرسه عصمت کمالیه ۱) ژاله کاکه خانی (مراجعه می‌کردم، به دلیل محدودیتی که از سوی مدیر مدرسه اعمال شده بود، کارورزان اجازه نداشتند در زنگ‌های تفریح در دفتر مدرسه حضور داشته باشند. به همین دلیل، فرصت چندانی برای مشاهده‌ی مستقیم و دقیق روابط میان مدیر، معاونان و معلمان در محیط دفتر برای من فراهم نشد و اطلاعاتم در این زمینه محدود است.

با این حال، بر اساس مشاهدات غیرمستقیم و صحبت‌هایی که شنیده‌ام، می‌توان گفت مدیر مدرسه شخصیتی با اخلاق نسبتاً تند دارد. این ویژگی رفتاری در برخی مواقع موجب دلخوری تعدادی از معلمان و به‌ویژه معاونان می‌شود. با وجود این، نمی‌توان روابط میان مدیر و سایر اعضای کادر مدرسه را کاملاً نامطلوب ارزیابی کرد؛ چراکه در برخی مواقع نیز تعاملات مثبت، گفت‌وگوهای دوستانه و حتی شوخی و خنده میان آن‌ها دیده می‌شود که نشان‌دهنده‌ی وجود نوعی همکاری و تعامل قابل قبول در محیط کاری است.

به دلیل رفت‌وآمد کم به دفتر مدرسه، اطلاعات دقیقی درباره‌ی نحوه‌ی تقسیم وظایف میان مدیر و معاونان در اختیار ندارم؛ اما در دفعات محدودی که وارد دفتر شده‌ام، مشاهده کرده‌ام که هم مدیر و هم معاونان مشغول انجام امور اداری و آموزشی بوده‌اند. این موضوع نشان می‌دهد که وظایف و مسئولیت‌ها تا حد زیادی میان آن‌ها تقسیم شده و هرکدام نقش مشخصی در اداره‌ی مدرسه دارند.

در مقابل، رابطه‌ی معاونان با معلمان بسیار مطلوب و صمیمی به نظر می‌رسد. معلمان در صورت بروز هرگونه مشکل یا مسئله‌ی کاری، معمولاً آن‌را با معاونان در میان می‌گذارند و بسیاری از این مشکلات از طریق همین تعاملات حل و فصل می‌شود. این امر نشان‌دهنده‌ی نقش حمایتی و ارتباط مؤثر معاونان با معلمان و تأثیر مثبت آن‌ها در ایجاد فضای همکاری در مدرسه است.

در مجموع می‌توان گفت روابط میان کادر دفتر و معلمان در این مدرسه، با وجود برخی

چالش‌های رفتاری از سوی مدیریت، در سطح قابل قبولی قرار دارد. وجود تعامل و همکاری میان مدیر، معاونان و معلمان، به‌ویژه نقش حمایتی معاونان، موجب شده امور مدرسه به‌طور منظم انجام شود. به نظر می‌رسد در صورت بهبود شیوه‌های ارتباطی مدیر و ایجاد فضای گفت‌وگوی بیشتر، رضایت شغلی معلمان و هماهنگی میان کادر مدرسه افزایش یافته و محیط آموزشی مؤثرتری شکل بگیرد.

روابط معلمان با یکدیگر:

در طول این دوره، به دلیل اینکه رفت‌وآمد من به دفتر مدرسه محدود بود و امکان حضور در زنگ‌های تفریح در کنار معلمان را نداشتم، اطلاعات دقیق و کاملی از روابط میان معلمان در محیط دفتر در اختیار ندارم. با این حال، بر اساس مشاهدات انجام‌شده در فضای عمومی مدرسه، می‌توان گفت که نشانه‌ای از تنش یا اختلاف جدی میان معلمان دیده نمی‌شود.

معلمان هنگام برخورد با یکدیگر در راهروهای مدرسه و همچنین در زمان ورود و خروج از مدرسه، با گشاده‌رویی و احترام با هم احوال‌پرسی می‌کنند. این نوع رفتارها نشان‌دهنده وجود روابط نسبتاً خوب، محترمانه و دوستانه میان آن‌هاست و بیانگر فضایی آرام و مثبت در میان همکاران است.

روابط خوب میان معلمان نقش مهمی در ایجاد محیطی سالم و آرام در مدرسه دارد. زمانی که معلمان ارتباط مناسبی با یکدیگر دارند، همکاری بیشتری در امور آموزشی و تربیتی شکل می‌گیرد، تبادل تجربه و همفکری افزایش می‌یابد و مشکلات کاری سریع‌تر و با تنش کمتری حل می‌شود. چنین فضایی باعث افزایش انگیزه‌ی معلمان و در نهایت بهبود کیفیت آموزش دانش‌آموزان می‌شود.

در مقابل، اگر روابط میان معلمان ضعیف یا همراه با تنش باشد، ممکن است همکاری کاهش پیدا کند، سوءتفاهم‌ها افزایش یابد و فضای مدرسه دچار فشار و ناآرامی شود. این شرایط می‌تواند به کاهش تمرکز معلمان، افت کیفیت تدریس و حتی انتقال تنش‌ها به دانش‌آموزان منجر شود.

روابط مدرسه و والدین:

ارتباط میان مدرسه و والدین نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان دارد. همکاری والدین با مدرسه و آگاهی آن‌ها از روند آموزشی فرزندان، باعث هماهنگی بیشتر بین خانه و مدرسه می‌شود.

بر اساس مشاهدات انجام شده می توان گفت ارتباط مناسبی میان مدرسه و والدین دانش آموزان برقرار است. مشارکت والدین در برنامه ها و فعالیت های مدرسه یکی از نشانه های این ارتباط است. برای نمونه، در یکی از روزهایی که در مدرسه حضور داشتم، تعدادی از مادران دانش آموزان را مشاهده کردم که دربارهی برگزاری جشن یلدا و تقسیم وظایف میان خود گفت و گو می کردند که این موضوع نشان دهندهی همکاری والدین با مدرسه است.

جلسات اولیا و مربیان به طور منظم برگزار می شود و فرصت مناسبی برای تبادل نظر میان والدین و مسئولان مدرسه فراهم می کند. همچنین رابطه ی والدین با معاونان مدرسه خوب و صمیمی است و والدین در صورت داشتن سؤال یا مشکل، به راحتی با معاونان ارتباط برقرار می کنند و مسائل خود را با آن ها در میان می گذارند.

معلم نیز همواره والدین را در جریان فعالیت های آموزشی و وضعیت تحصیلی دانش آموزان قرار می دهد. اطلاع رسانی دربارهی تکالیف درسی از طریق گروه های مجازی انجام می شود تا والدین نیز از وظایف درسی فرزندان خود آگاه باشند. در برخی موارد نیز از والدین خواسته می شود که در خانه از دانش آموزان امتحان گرفته یا تمرین هایی را با آن ها انجام دهند تا یادگیری دانش آموزان بهتر پیگیری شود. در مجموع، ارتباط مستمر و همکاری میان مدرسه، والدین و کادر اجرایی باعث ایجاد هماهنگی بیشتر و حمایت بهتر از دانش آموزان در روند یادگیری می شود.

رابطه معلم و دانش آموزان :

روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان یکی از عوامل مهم در ایجاد محیط آموزشی مثبت و انگیزه بخش است. وقتی دانش آموزان با معلم خود احساس اعتماد و علاقه داشته باشند، مشارکت آن ها در کلاس افزایش می یابد و یادگیری به شکل مؤثرتری انجام می شود.

در طول دوره ی کارورزی، مشاهده کردم که معلمی که در کلاسش حضور داشتم، رابطه ای بسیار صمیمی، دوستانه و حمایت کننده با دانش آموزان دارد. علاقه و احترام دانش آموزان نسبت به او به قدری است که گاهی دیده می شود برخی از دانش آموزان معلم خود را در آغوش می گیرند. همچنین هنگام ورود معلم به کلاس، دانش آموزان از جای خود بلند می شوند و شعر «برپا» را می خوانند که نشانه ای از احترام و علاقه آن ها به معلم است.

معلم تلاش می کند تا نظم کلاس را حفظ کند و گاهی برای ساکت کردن دانش آموزان مجبور می شود صدای خود را بالا ببرد، اما این کار صرفاً به منظور حفظ نظم کلاس

است و هیچگاه با دانش‌آموزان به شکل خشونت‌آمیز یا سرزنش‌کننده برخورد نمی‌کند. وقتی دانش‌آموزی مطلبی را بلد نیست، معلم با صبر و حوصله به او کمک می‌کند تا مشکلش برطرف شود و مطمئن شود که همه دانش‌آموزان مفاهیم درسی را به خوبی یاد می‌گیرند.

این معلم به همه دانش‌آموزان توجه دارد، اما به دانش‌آموزانی که اختلال یادگیری یا بیش‌فعالی دارند، توجه بیشتری می‌کند و نیمکت آن‌ها را معمولاً نزدیک خود می‌نشاند تا بهتر بتوانند درس را دنبال کنند. او همچنین به دانش‌آموزان فعال تنها یک بار اجازه می‌دهد تا صحبت کنند تا نوبت به دانش‌آموزان کم‌رو و خجالتی نیز برسد. این روش‌ها نشان‌دهنده‌ی توجه معلم به نیازهای فردی دانش‌آموزان و مدیریت مؤثر کلاس است. علاوه بر این، معلم به دانش‌آموزان آموزش داده است که وقتی سوال دارند یا می‌خواهند در کلاس صحبت کنند، دست خود را بلند کنند. این رفتار باعث شده دانش‌آموزان نظم کلاس را رعایت کنند و به فرهنگ احترام متقابل در کلاس پایبند باشند. همچنین نشان دهنده علاقه دانش‌آموزان به معلم و تأثیر پذیری آنها از معلم است. در مجموع، روابط عاطفی مثبت این معلم با دانش‌آموزان باعث ایجاد فضای صمیمی، احترام‌آمیز و انگیزه‌بخش در کلاس شده و نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی و رشد اجتماعی دانش‌آموزان دارد.

رابطه دانش‌آموزان با یکدیگر:

روابط عاطفی و اجتماعی میان دانش‌آموزان نقش مهمی در ایجاد فضای کلاس مثبت و حمایت‌کننده دارد. وقتی دانش‌آموزان با یکدیگر صمیمی و محترمانه رفتار کنند، یادگیری بهتر صورت می‌گیرد و روحیه همکاری و اعتماد در کلاس تقویت می‌شود. در طول دوره‌ی کارورزی مشاهده شد که دانش‌آموزان با یکدیگر رابطه‌ای دوستانه، صمیمی و محترمانه دارند. در این مدت هیچ‌یک از دانش‌آموزان را ندیدم که توسط دیگران مسخره شوند یا کسی دیگری را تمسخر کند. این رفتارها نشان‌دهنده‌ی وجود فضایی آرام و مثبت در کلاس است که بر پایه‌ی احترام متقابل، همکاری و اعتماد شکل گرفته است.

بین دانش‌آموزان رقابت ناسالم یا حسادت وجود ندارد و تقریباً همه‌ی آن‌ها با هم همکاری می‌کنند و روابط خوبی دارند. معلم برای تقویت تعامل و یادگیری دانش‌آموزان، دانش‌آموزان ضعیف را گاهی کنار دانش‌آموزان قوی می‌نشاند تا از طریق همکاری و مشاهده‌ی روش‌های یادگیری هم‌کلاسی‌های توانمند، پیشرفت کنند. این روش باعث

می‌شود که دانش‌آموزان ضعیف اعتماد به نفس بیشتری پیدا کنند و فضای کلاس به شکل حمایتی و انگیزه‌بخش باقی بماند.

علاوه بر این، دانش‌آموزان به راحتی وسایل و ابزارهای خود را در اختیار یکدیگر قرار می‌دهند و در فعالیت‌های گروهی با هم همکاری می‌کنند. این رفتارها نشان‌دهنده وجود اعتماد، نوع دوستی و حس مسئولیت‌پذیری میان دانش‌آموزان است و به ایجاد فضای صمیمی و دوستانه در کلاس کمک می‌کند.

همکاری و احترام متقابل میان دانش‌آموزان نه تنها بر روابط اجتماعی آن‌ها تأثیر مثبت دارد، بلکه باعث می‌شود یادگیری در کلاس بهتر و مؤثرتر انجام شود. این محیط دوستانه و بدون تنش، فضایی امن و انگیزه‌بخش برای همه‌ی دانش‌آموزان فراهم می‌کند و به رشد اجتماعی، اخلاقی و تحصیلی آن‌ها کمک می‌کند.

در مجموع، می‌توان گفت روابط عاطفی مثبت و حمایتی میان دانش‌آموزان، همراه با همکاری، اعتماد و همیاری، نقش مهمی در ایجاد فضای آموزشی سالم و انگیزه‌بخش در کلاس ایفا می‌کند.

رابطه مدرسه و دانش‌آموزان :

روابط عاطفی میان مدرسه و دانش‌آموزان نقش مهمی در ایجاد احساس امنیت، آرامش و تعلق در محیط آموزشی دارد. هرچه ارتباط مسئولان مدرسه با دانش‌آموزان صمیمی‌تر و حمایت‌کننده‌تر باشد، دانش‌آموزان با اعتماد بیشتری مسائل خود را مطرح می‌کنند و مشارکت فعال‌تری در مدرسه خواهند داشت.

روابط عاطفی مدرسه و دانش‌آموزان

بر اساس مشاهدات انجام‌شده رابطه‌ی مدیر مدرسه با دانش‌آموزان نسبتاً محدود است؛ زیرا مدیر بیشتر اوقات در دفتر مدرسه مشغول انجام امور اداری است و ارتباط مستقیم کمتری با دانش‌آموزان دارد. در مقابل، معاونان مدرسه ارتباط نزدیک‌تر و صمیمی‌تری با دانش‌آموزان برقرار می‌کنند و حضور پررنگ‌تری در میان آن‌ها دارند.

دانش‌آموزان در زنگ‌های تفریح، در صورت بروز هرگونه مشکل، به معاونان مراجعه می‌کنند و مسائل خود را با آن‌ها در میان می‌گذارند. برای مثال، اگر یکی از دانش‌آموزان زمین بخورد یا مشکلی برایش پیش بیاید، دیگر دانش‌آموزان به سرعت معاونان را صدا می‌زنند. این رفتار نشان‌دهنده اعتماد دانش‌آموزان به معاونان و احساس امنیت آن‌ها در مدرسه است.

معاون آموزشی این مدرسه از محبوبیت بالایی در میان دانش‌آموزان برخوردار است. او

در عین جدیت در انجام وظایف خود، رفتاری مهربان و محترمانه با دانش‌آموزان دارد و هیچ‌گاه آن‌ها را سرزنش نمی‌کند. همین برخورد مناسب باعث شده است که بیشتر دانش‌آموزان با او احساس راحتی کنند و ارتباط عاطفی مثبتی با او داشته باشند. همچنین در صف‌های صبحگاهی مشاهده شد که معاون آموزشی و مدیر مدرسه همراه با دانش‌آموزان نرمش انجام می‌دهند. این رفتار صمیمانه تأثیر مثبتی بر روحیه دانش‌آموزان دارد و باعث ایجاد احساس نزدیکی و تعلق بیشتر آن‌ها به مدرسه می‌شود. از دیگر نشانه‌های توجه مدرسه به مشارکت دانش‌آموزان، وجود شورای دانش‌آموزی است. تشکیل شورای دانش‌آموزی نشان می‌دهد که دانش‌آموزان در امور مدرسه نقش دارند و نظر آن‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد. این موضوع علاوه بر تقویت حس مسئولیت‌پذیری، نوعی تمرین برای پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی و نقش‌های مهم‌تر در آینده محسوب می‌شود.

در مجموع می‌توان گفت که روابط عاطفی مدرسه با دانش‌آموزان، به‌ویژه از طریق معاونان مدرسه، در وضعیت مناسبی قرار دارد. رفتار حمایتی، مهربان و در عین حال منظم معاونان، همراه با مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌هایی مانند شورای دانش‌آموزی، باعث ایجاد فضایی امن، صمیمی و انگیزه‌بخش در مدرسه شده است. این نوع ارتباط نقش مهمی در رشد عاطفی، اجتماعی و تربیتی دانش‌آموزان دارد.

فصل چهارم:

گزارش ساختار اداری:

گزارش بخش اداری :

این مدرسه با ۲۳۰ دانش آموز یک معاون پرورشی و یک معاون آموزشی دارد .
ولی معاون اجرایی ندارد زیرا به مدرسه های کمتر از ۲۵۰ دانش آموز معاون اجرایی
تعلق نمیگیرد .

این مدرسه ۲ مربی تربیت بدنی و ۱ مربی بهداشت دارد .مدرسه مشاور و معلم هنر
ندارد . در ادامه به شرح وظایف هر کدام از این پست ها میپردازیم:

۱. مدیر مدرسه:

برنامه‌ریزی، هدایت و سازمان‌دهی کلیه فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و اجرایی مدرسه

نظارت بر عملکرد معلمان، معاونان و کارکنان مدرسه

ایجاد هماهنگی و تعامل مؤثر میان اجزای مختلف مدرسه

رسیدگی به مسائل انضباطی دانش‌آموزان و حل مشکلات احتمالی

برقراری ارتباط مستمر با اولیا، اداره آموزش و پرورش و نهادهای مرتبط

ایجاد فضای امن، منظم و انگیزه‌بخش برای یادگیری دانش‌آموزان

تنظیم و پیگیری جلسات رسمی و برنامه‌ریزی‌های کلان مدرسه

۲. آموزگار

اجرای برنامه‌های درسی مطابق با اهداف آموزشی مصوب

طراحی و اجرای فعالیت‌های آموزشی متناسب با توانایی‌ها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان

ارزشیابی مستمر و پایانی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

ایجاد نظم، انضباط و انگیزه یادگیری در کلاس

مشاهده رفتارهای تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان و شناسایی مشکلات

همکاری با مشاور، معاونان و والدین برای حل مشکلات آموزشی و تربیتی

تقویت مهارت‌های اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان

۳. مشاور مدرسه

شناسایی مشکلات رفتاری، تحصیلی و عاطفی دانش‌آموزان

ارائه مشاوره فردی و گروهی به دانش‌آموزان

همکاری با معلمان و والدین برای حل مشکلات دانش‌آموزان

پیشگیری از افت تحصیلی و آسیب‌های اجتماعی

آموزش مهارت‌های زندگی و تقویت اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان

حمایت روانی و اجتماعی از دانش‌آموزان

۴. معلم هنر

آموزش مهارت‌های هنری (نقاشی، کار دستی، هنرهای تجسمی)

پرورش خلاقیت، ذوق و توانایی‌های زیباشناختی دانش‌آموزان

شناسایی استعدادهای هنری دانش‌آموزان

ایجاد فرصت برای ابراز احساسات و افکار از طریق هنر

مشارکت در اجرای برنامه‌های فرهنگی، نمایشگاه‌ها و مناسبت‌های مدرسه

تقویت مهارت‌های حرکتی، شناختی و عاطفی از طریق هنر

۵. معاون اجرایی

انجام امور اداری و پشتیبانی مدرسه

ثبت‌نام و تشکیل پرونده‌های دانش‌آموزان

ثبت حضور و غیاب دانش‌آموزان و کارکنان

ثبت نمرات و اطلاعات در سامانه‌های آموزشی و اداری

تهیه آمار و گزارش‌های موردنیاز مدرسه

همکاری با مدیر در انجام امور اجرایی و روزمره

۶. معاون آموزشی

نظارت بر کیفیت آموزش و یادگیری در مدرسه

برنامه‌ریزی درسی و تنظیم برنامه هفتگی کلاس‌ها

پیگیری پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

بررسی نتایج ارزشیابی‌ها و آزمون‌ها

همکاری با آموزگاران برای بهبود روش‌های تدریس

پیشگیری از افت تحصیلی و ارتقای سطح آموزشی مدرسه

۷. معاون پرورشی

برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های تربیتی، فرهنگی و اجتماعی

برگزاری مراسم مذهبی، مناسبت‌های ملی و برنامه‌های فوق‌برنامه

تقویت ارزش‌های اخلاقی، اجتماعی و هویتی دانش‌آموزان

همکاری با مشاور و معلمان در ایجاد فضای تربیتی سالم

هدایت فعالیت‌های فوق‌برنامه و اردوهای آموزشی

۸. مربی تربیت بدنی

آموزش مهارت‌های حرکتی و ورزشی متناسب با سن دانش‌آموزان

تقویت سلامت جسمانی و آمادگی بدنی دانش‌آموزان

افزایش نشاط و تقویت روحیه همکاری و نظم

رعایت اصول ایمنی در فعالیت‌های ورزشی

شناسایی استعدادهای ورزشی و برگزاری مسابقات مدرسه‌ای

۹. مربی بهداشت

آموزش اصول بهداشت فردی و عمومی به دانش‌آموزان

نظارت بر سلامت دانش‌آموزان و محیط مدرسه

ارائه آموزش‌های اولیه بهداشتی و کمک‌های اولیه

پیشگیری از بیماری‌ها و رعایت بهداشت محیط مدرسه

همکاری با سایر عوامل مدرسه برای حفظ سلامت جسمی و روانی دانش‌آموزان

۱۰. مسئول خدمات

نظافت و حفظ بهداشت محیط مدرسه

آماده‌سازی فضای مدرسه برای فعالیت‌های آموزشی

رعایت ایمنی و نگهداری تجهیزات مدرسه

همکاری در نظم‌بخشی به محیط مدرسه

پشتیبانی از انجام امور روزمره و

۱۱. شورای دانش آموزی:

مشارکت فعال در برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های مدرسه

انتقال نظرات، پیشنهادات و نیازهای دانش‌آموزان به مسئولان مدرسه

همکاری با معلمان و معاونان در برگزاری برنامه‌های فرهنگی و تربیتی

کمک به ایجاد نظم، انضباط و رعایت قوانین مدرسه توسط دانش‌آموزان

مشارکت در انتخاب نمایندگان کلاس‌ها و سازمان‌دهی گروه‌های دانش‌آموزی

تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و رهبری در دانش‌آموزان

۱۲. انجمن اولیا و مربیان

همکاری والدین و مدرسه در بهبود شرایط آموزشی و پرورشی

ارائه پیشنهادات و راهکارهای سازنده جهت ارتقای کیفیت آموزشی

مشارکت در برگزاری برنامه‌ها و مناسبت‌های مدرسه

حمایت مالی و معنوی از فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و فرهنگی

ایجاد پل ارتباطی مؤثر میان والدین، معلمان و مدیر مدرسه

نظارت بر اجرای برنامه‌های مدرسه و ارزیابی عملکرد کادر آموزشی

فصل پنجم:

گزارش آموزشی:

در این بخش از گزارش کارورزی، به نحوه کار معلم، شیوه‌های تدریس، چگونگی ارزشیابی دانش‌آموزان و مدیریت کلاس پرداخته می‌شود. هدف از این بخش، بررسی عملکرد حرفه‌ای معلم و تحلیل روش‌هایی است که در راستای بهبود فرایند یاددهی-یادگیری و ایجاد فضای آموزشی مناسب به کار گرفته شده‌اند. مطالب ارائه‌شده حاصل مشاهده مستقیم کلاس و توجه به رفتارهای آموزشی، تربیتی و مدیریتی معلم در طول جلسات درسی است.

در این کلاس، ارزشیابی‌هایی که توسط معلم انجام می‌شود با هدف رتبه‌بندی یا نمره‌دهی به دانش‌آموزان نیست، بلکه بیشتر جنبه آموزشی و تربیتی دارد و در جهت تکمیل، تقویت و اصلاح یادگیری به کار می‌رود. معلم با استفاده از ارزشیابی‌های مستمر، میزان یادگیری دانش‌آموزان را بررسی کرده و از این طریق به نقاط قوت و ضعف آنان پی می‌برد. نتایج حاصل از این ارزشیابی‌ها علاوه بر کمک به دانش‌آموزان، به معلم نیز این امکان را می‌دهد که شیوه تدریس خود را مورد بازنگری قرار داده و در صورت لزوم، روش‌های آموزشی را متناسب با نیاز کلاس اصلاح کند.

توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان از ویژگی‌های مهم این کلاس است. معلم دانش‌آموزان ضعیف‌تر را در کنار دانش‌آموزان قوی‌تر می‌نشاند تا از طریق تعامل و یادگیری مشارکتی، فرصت پیشرفت برای آنان فراهم شود. همچنین در هنگام پرسش و پاسخ، از دانش‌آموزانی که توانایی کمتری دارند، سؤالات ساده‌تر مطرح می‌شود تا این دانش‌آموزان نیز بتوانند در فعالیت‌های کلاسی مشارکت داشته باشند و احساس ضعف یا ناتوانی نکنند.

معلم دارای صدایی رسا و قابل کنترل است و به‌خوبی می‌تواند نظم کلاس را برقرار کند. در برخی مواقع برای ساکت کردن کلاس و ایجاد تمرکز، صدای خود را کمی بالا می‌برد که این اقدام صرفاً در راستای مدیریت کلاس انجام می‌شود و جنبه تنبیهی ندارد. از نکات قابل توجه این است که معلم هیچ‌گاه دانش‌آموزی را به‌صورت فردی سرزنش نمی‌کند و اگر نیاز به تذکر یا انتقاد باشد، آن را به‌صورت جمعی و محترمانه بیان

می‌نماید.

در ابتدای کلاس‌ها، به‌ویژه در زنگ اول، معلم به نیازهای جسمانی دانش‌آموزان توجه دارد و به آن‌ها اجازه می‌دهد ابتدا لقمه صبحانه خود را میل کنند و سپس درس آغاز می‌شود. این کار موجب افزایش آمادگی ذهنی و تمرکز دانش‌آموزان در طول تدریس می‌شود.

تأکید بر نظم و مسئولیت‌پذیری از دیگر ویژگی‌های این معلم است. به همین منظور، برنامه درسی هر روز در گروه ارتباطی کلاس قرار داده می‌شود تا دانش‌آموزان با کتاب‌ها و وسایل موردنیاز در کلاس حاضر شوند. همچنین در صورتی که برخی دانش‌آموزان بیش از حد با یکدیگر صحبت کنند، معلم با جابه‌جایی محل نشستن آن‌ها، نظم و آرامش کلاس را حفظ می‌کند.

معلم همواره دانش‌آموزان را به رعایت بهداشت محیط و حفظ نظافت کلاس تشویق می‌کند و به آن‌ها تذکر می‌دهد که زباله‌ها و کاغذهای اضافی را در سطل زباله بیندازند. این موضوع نقش مؤثری در تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانش‌آموزان دارد. برای جلوگیری از ایجاد دلخوری، رقابت منفی یا حساسیت میان دانش‌آموزان، در مواقعی که لازم است پای تخته بیایند، معلم از روش قرعه‌کشی استفاده می‌کند. تشویق‌ها نیز اغلب به‌صورت گروهی انجام می‌شود تا حس رقابت ناسالم و حسادت میان دانش‌آموزان شکل نگیرد. در عین حال، برای ایجاد انگیزه فردی، به دانش‌آموزانی که تکالیف خود را به‌خوبی انجام می‌دهند، نشانه‌هایی مانند چسباندن ستاره داده می‌شود. معلم همواره نقش حمایتی در قبال دانش‌آموزان دارد و برای حل مشکلات آموزشی و فردی آنان تلاش می‌کند. به‌عنوان نمونه، یکی از دانش‌آموزان باهوش کلاس که دچار اختلال نوشتن بود، با همکاری والدین به روان‌درمانگر ارجاع داده شد که این اقدام موجب پیشرفت قابل توجه دانش‌آموز گردید.

پرسش و پاسخ‌ها در این کلاس بیشتر به‌صورت شفاهی و در حین تدریس انجام می‌شود و مبنای اصلی ارزشیابی را تشکیل می‌دهد. آزمون‌های کتبی نیز عمدتاً جنبه فرمالیته داشته و صرفاً برای تکمیل پوشه کار دانش‌آموزان برگزار می‌شود.

در مجموع، این معلم با برخورداری از تسلط علمی، برنامه‌ریزی آموزشی مناسب، استفاده از روش‌های متنوع تدریس، مدیریت مطلوب کلاس، ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان، صبر و انعطاف‌پذیری، توانسته است نقش مؤثری در بهبود فرایند آموزش و یادگیری و ایجاد فضای آموزشی مثبت ایفا کند.

شیوه تدریس هر یک از دروس:

درس املا:

دو زنگ از برنامه هفتگی به درس املا اختصاص یافته است. معلم برای آموزش املا از روش‌های نوآورانه و جذاب استفاده می‌کند. یکی از این روش‌ها، **املا با بادکنک** است. در این روش، معلم واژگان مهم و با ارزش املائی را انتخاب کرده و روی دستمال‌های کاغذی می‌نویسد و آن‌ها را تا می‌کند و روی تخته قرار می‌دهد. دانش‌آموزان بادکنک‌های خود را آماده کرده‌اند. معلم با قرعه‌کشی دانش‌آموزان را پای تخته می‌آورد و از آنان می‌خواهد واژه‌ای را انتخاب کنند و با استفاده از آب پاش، واژه را مشخص کنند. سپس دانش‌آموزان واژه را روی بادکنک‌های خود می‌نویسند. در پایان، بادکنک‌ها توسط معلم بررسی می‌شوند و هر بادکنکی که اشتباه املائی داشته باشد، ترکیده می‌شود تا روش صحیح نوشتن در ذهن دانش‌آموزان تثبیت شود. این روش موجب یادگیری عمیق‌تر، افزایش تمرکز و کاهش تکرار اشتباهات می‌شود.

روش دیگر، **املا ورزشی** است که ترکیبی از یادگیری و حرکت بدنی است. معلم پاراگرافی از درس فارسی را انتخاب و علامت‌گذاری می‌کند و دانش‌آموزان به نمازخانه منتقل می‌شوند. آن‌ها با ترتیب خاص کنار دفترها و کتاب‌های خود می‌نشینند و باید یک جمله را حفظ کرده، به دفتر خود برگردند و آن را بنویسند. این فعالیت موجب تقویت حافظه کوتاه‌مدت، افزایش سرعت عمل، نشاط و علاقه‌مندی به یادگیری می‌شود و همزمان به ایجاد روحیه تیمی کمک می‌کند.

درس مطالعات اجتماعی:

دو زنگ در هفته به مطالعات اجتماعی اختصاص یافته است. معلم ابتدا درس جلسه قبل را مرور می‌کند و با طرح پرسش از دانش‌آموزان، میزان یادگیری آنان را می‌سنجد. نکته مهم این است که دانش‌آموزان پاسخ‌ها را به زبان خود ارائه می‌کنند، که نشان‌دهنده فهم واقعی مطالب است و نه صرفاً حفظ کردن. برای تدریس درس جدید، معلم ابتدا با پرسش از دانش‌آموزان، سطح آشنایی آنان با مفاهیم را بررسی می‌کند و اجازه می‌دهد هر دانش‌آموز یک بار صحبت کند تا همه فرصت ابراز نظر داشته باشند. این روش به ویژه برای دانش‌آموزان خجالتی و کم‌رو مؤثر است و اعتمادبه‌نفس آن‌ها را افزایش می‌دهد.

معلم برای ملموس کردن مفاهیم و ایجاد تجربه عملی، از اجرای نمایش توسط دانش‌آموزان استفاده می‌کند. افراد از پیش انتخاب می‌شوند و وسایل مورد نیاز را با

کاردستی آماده می‌کنند. پس از اجرای نمایش، دانش‌آموزان در مورد نمایش صحبت می‌کنند و نظرات خود را بیان می‌کنند. این روش به تقویت مهارت‌های اجتماعی، همکاری، بیان و ارتباط میان دانش‌آموزان کمک می‌کند و حس مسئولیت‌پذیری و مشارکت گروهی را تقویت می‌نماید.

درس قرآن:

درس قرآن سه زنگ در هفته برگزار می‌شود. معلم ابتدا روخوانی جلسه قبل را از چند دانش‌آموز می‌خواهد تا صحت یادگیری را ارزیابی کند. سپس برای روخوانی جدید، هر آیه را می‌خواند و دانش‌آموزان با صدای بلند تکرار می‌کنند. پس از خواندن فردی، همه دانش‌آموزان با هم آیات را می‌خوانند تا هماهنگی و یکپارچگی ایجاد شود. این فرایند چندین بار تکرار می‌شود و در جلسه بعد، تمرین تکرار و مسابقه گروهی برگزار می‌شود تا انگیزه یادگیری افزایش یابد. این روش باعث تقویت روحیه همکاری، تمرکز و ایجاد فضای آموزشی شاداب می‌شود.

درس ورزش:

دو زنگ در هفته به ورزش اختصاص دارد. دانش‌آموزان با لباس ورزشی به مدرسه می‌آیند و کارت‌هایی به گردن دارند که نام و شماره گروه روی آن نوشته شده است تا نظم کلاس حفظ شود. مربی پس از حضور غیاب، توضیحات لازم را ارائه می‌دهد و دانش‌آموزان گروهی و به ترتیب وارد محیط ورزش می‌شوند. در طول فعالیت، مربی مراقب سلامت و ایمنی دانش‌آموزان است و نظم و همکاری گروهی را تقویت می‌کند.

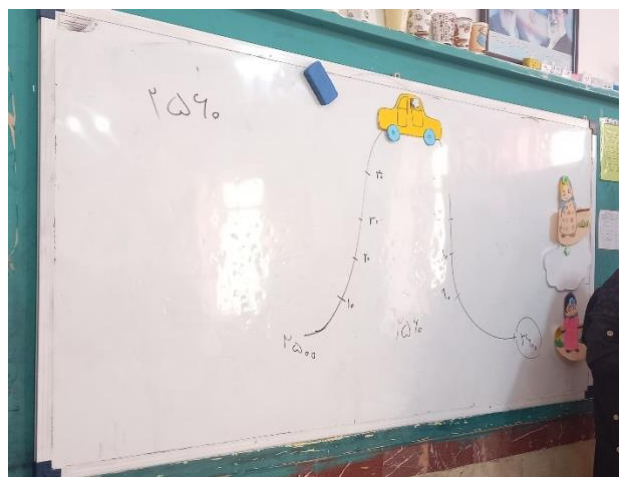
درس ریاضی:

درس ریاضی چهار روز در هفته و هر چهار زنگ در ابتدا قرار گرفته است تا دانش‌آموزان با تمرکز بیشتری این درس را فرا بگیرند. معلم با روش‌های عملی و تعاملی تدریس می‌کند. برای مثال، آموزش ساعت با ساخت ساعت دیواری توسط معلم و سپس ساخت ساعت توسط دانش‌آموزان انجام می‌شود. دانش‌آموزان در صورت اتمام زودتر، به دیگران کمک می‌کنند که این کار باعث تقویت روابط اجتماعی، همکاری و تمرین نوع دوستی می‌شود. برای آموزش مفاهیمی مانند تقارن و تقریب، معلم از پرسش و پاسخ، کار گروهی، داستان و اشیاء ملموس استفاده می‌کند که باعث یادگیری عمیق و ماندگار می‌شود.

به طور کلی، مشاهده شد که معلم با برخورداری از ویژگی‌های حرفه‌ای و علمی، مهارت‌های مدیریتی، صبر و انعطاف‌پذیری، توانایی ایجاد انگیزه و حمایت از دانش‌آموزان، محیط کلاس را به فضایی امن، جذاب و آموزشی تبدیل کرده است. روش‌های

تدریس خلاقانه، بازی و فعالیت‌های گروهی موجب افزایش علاقه‌مندی دانش‌آموزان، یادگیری عمیق و تقویت مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی آن‌ها می‌شود و توانسته است فرآیند یاددهی-یادگیری را در این کلاس به شکل اثربخش و کارآمد پیش ببرد.

مسائل شناسایی شده:

در جریان بررسی فضای آموزشی مدرسه، برخی مشکلات و نارسایی‌ها شناسایی شد که می‌تواند بر کیفیت یادگیری دانش‌آموزان و روند تدریس معلمان تأثیرگذار باشد. یکی از مهم‌ترین این مشکلات، کمبود فضای کلاس‌های درس است. فضای محدود کلاس‌ها باعث کاهش تحرک دانش‌آموزان، دشواری اجرای روش‌های فعال تدریس و کاهش تمرکز آنان می‌شود؛ بنابراین لازم است برای بهبود این وضعیت، راهکارهای مناسبی اندیشیده شود.

از دیگر مشکلات موجود، نبود فضای سبز در حیاط مدرسه است. فضای سبز نقش مهمی در ایجاد نشاط، آرامش روانی و افزایش انگیزه دانش‌آموزان دارد و کمبود آن می‌تواند بر شادابی محیط آموزشی تأثیر منفی بگذارد.

همچنین نبود امکانات آموزشی مانند کتابخانه و آزمایشگاه از دیگر چالش‌های مدرسه به شمار می‌رود. کتابخانه و آزمایشگاه نقش بسزایی در تقویت یادگیری، به‌ویژه در درس علوم، و افزایش علاقه‌مندی دانش‌آموزان به مطالعه و پژوهش دارند و نبود آن‌ها می‌تواند موجب محدود شدن یادگیری عملی و عمیق شود.

در نهایت، وضعیت نامناسب آسفالت حیاط مدرسه نیز از دیگر مشکلات شناسایی شده است که نیاز به تعمیر و بازسازی دارد، زیرا این مسئله علاوه بر ایجاد مشکلات ایمنی، می‌تواند در فعالیت‌های ورزشی و زنگ‌های تفریح دانش‌آموزان اختلال ایجاد کند.

نتیجه گیری:

دوره کارورزی فرصتی مؤثر برای آشنایی عملی با فضای واقعی مدرسه و فرایند آموزش و پرورش بود. حضور در محیط آموزشی این امکان را فراهم کرد تا نقش معلم، شیوه‌های تدریس، نحوه مدیریت کلاس، تعامل با دانش‌آموزان و چالش‌های موجود از نزدیک مشاهده و بررسی شود. این تجربه نقش مهمی در درک بهتر مسئولیت‌های حرفه‌ای معلم و پیوند میان مباحث نظری دانشگاهی و عمل آموزشی داشت. در طول کارورزی، اهمیت توجه همزمان به دو بعد تعلیم و تربیت به‌وضوح نمایان شد. آموزش صرفاً انتقال دانش نیست، بلکه فرآیندی است که در کنار آن باید به پرورش مهارت‌های اجتماعی، اخلاقی و رفتاری دانش‌آموزان نیز توجه شود. ایجاد ارتباط مؤثر، فضای امن و انگیزه‌بخش در کلاس درس، نقش اساسی در افزایش مشارکت و یادگیری دانش‌آموزان دارد.

همچنین بررسی امکانات و شرایط فیزیکی مدرسه نشان داد که فضای آموزشی و تجهیزات موجود می‌تواند تأثیر مستقیمی بر کیفیت یادگیری داشته باشد. عواملی مانند فضای کلاس، امکانات کمک‌آموزشی و شرایط محیطی مدرسه، در میزان تمرکز، نشاط و مشارکت دانش‌آموزان مؤثر هستند و بهبود آن‌ها می‌تواند به ارتقای فرایند آموزشی کمک کند.

در مجموع، کارورزی تجربه‌ای ارزشمند و سازنده بود که موجب افزایش آگاهی، تقویت نگاه تحلیلی و آمادگی بیشتر برای ورود به حرفه معلمی شد. این دوره نشان داد که معلم موفق کسی است که با شناخت ویژگی‌ها و توانایی‌های دانش‌آموزان، استفاده از روش‌های متنوع آموزشی و توجه به تفاوت‌های فردی، بتواند زمینه رشد همه‌جانبه و یادگیری مؤثر دانش‌آموزان را فراهم سازد.

تشکر و قدر دانی:

در پایان، بر خود لازم می‌دانم مراتب سپاس و قدردانی صمیمانه خود را از استاد راهنمای گرامی، جناب آقای دکتر بابا صفری، که با راهنمایی‌های علمی، دلسوزانه و ارزشمند خود نقش مؤثری در هدایت این دوره کارورزی داشتند، ابراز نمایم. همچنین از معلم راهنمای محترم، سرکار خانم لیدا نجفی، که با صبر، همکاری و انتقال تجربیات آموزشی خویش، زمینه آشنایی هرچه بهتر با فضای واقعی کلاس درس و فرآیند آموزش را فراهم کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

بی‌تردید بهره‌مندی از راهنمایی‌ها و تجربیات ارزشمند ایشان، نقش بسزایی در ارتقای دانش، مهارت و آمادگی حرفه‌ای اینجانب برای ورود به عرصه معلمی داشته است. برای هر دو بزرگوار، سلامتی و توفیق روزافزون را از درگاه خداوند متعال خواستارم.